

Çok Düşük Doğum Ağırlıklı Yenidoğan Bebeklerin Süt Çocukluğu Döneminde Bütüncül İzlem Modeli ile Birinci Basamak İzlem Modelinin Karşılaştırılması ve İzlem Modelinin Sağlık Göstergeleri Üzerine Etkisi⁺

Zeynep Eras*, Banu Mutlu**, Gülsüm Atay***, E. Bahar Bingöler Pekcici****

* Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gelişimsel Pediatri Ünitesi, Ankara

** Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

*** Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Gelişimsel Pediatri Ünitesi, Ankara

**** Ankara Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hematoloji Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gelişimsel Pediatri Ünitesi, Ankara

Çalışmamızda “Çok düşük doğum ağırlıklı yenidoğan bebeklerin süt çocukluğu döneminde bütüncül izlem modeli ile birinci basamak izlem modelinin karşılaştırılması ve izlem modelinin sağlık göstergeleri üzerine etkisi”ni araştırmak amaçlanmıştır. Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde doğum ağırlığı 1500 gram ve altında doğan ve Ankara’da yaşayan 40 bebek “bütüncül izlem modeli” ile 66 bebek ise “birinci basamak izlem modeli” ile düzeltilmiş 3 aylarında izlenmiştir. Bütüncül izlem modelinin; acil polikliniklere, hekimler tarafından tedavi gerektirmeyen bir durum olduğu saptanan nedenler ile başvuruları azaltmak ve çocukların sürekli izlenimini arttırmak gibi bazı sağlık göstergelerini olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Preterm; Sağlam Çocuk İzlemi; Bütüncül İzlem.

Comparison of Two Models for the follow-up of Very Low Birth Weight Infants: “The Medical Home Model” and “Follow-up in Primary Care” and the Effects on Health Indicators

The aim of this study is to examine the efficacy of “medical home model” compared to the “primary care model” on health indicators of VLBW infants at 3-months corrected age. The intervention and the control groups were comprised of 40 and 66 infants who were born with birth weight under 1500 grams at Zekai Tahir Burak (ZTB) Maternity Teaching Hospital and who lived in Ankara, respectively. The study has demonstrated some beneficial effects in short term health indicators like decrease of unnecessary emergency visits and increase in the continuity of care. The study was presented in European Society for Social Pediatrics and Child Health (ESSOP) Congress, 2010.

Key Words: Preterm; Follow-Up; Medical Home.

⁺Araştırmamız European Society for Social Pediatrics and Child Health (ESSOP) 2010 kongresinde sunulmuştur.

Yenidoğan yoğun bakım bilimindeki ilerlemelere paralel olarak çok düşük doğum ağırlıklı (ÇDDA) bebekler büyük oranda yaşamda kalabilmekte, buna karşılık yaşam niteliğini etkileyen sağlık sorunları açısından yüksek risk taşımaktadırlar.^{1,2} ÇDDA bebekler ülkemizde ve pek çok düşük ve orta gelirli ülkede (DOGÜ) birinci basamak sağlık hizmetleri içinde farklı pratisyen hekimler tarafından izlenmektedirler. Buna karşılık yüksek gelirli ülkelerde ÇDDA ve diğer özel sağlık gereksinimi olan çocukların Bütüncül İzlem Modeli (BİM) ile izlenmesi önerilmektedir.³⁻⁵ Yapılan araştırmalar özel gereksinimi olan çocukların bütüncül izlem modeli ile izlenmesinin gerek çocuğun sağlığına,

gerek ailelerin gereksinimlerine gerekse sağlık sistemleri üzerine belirgin olumlu etkilerinin olduğu gösterilmiştir.⁵

Bu araştırmada ÇDDA bebeklerin sağlık izleminde “bütüncül izlem modelinin” “birinci basamak izlem modeli” ne göre bebeğin düzeltilmiş 3.ayına kadar “sağlık göstergeleri” üzerine “yararlılığının” belirlenmesi amaçlanmıştır.

Örnekleme, Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde (ZTBH) doğan ve yenidoğan yoğun bakım ünitesinde en az on gün süreyle yatarak tedavi görmüş, doğum ağırlığı 1500 gram ve altında olan

Başvuru Tarihi: 17.06.2011, Kabul Tarihi: 27.06.2011

ve Ankara ili sınırları içinde yaşayan bebeklerden oluşmuştur. Kontrol grubu (n=66) birinci basamakta verilen standart sağlık hizmetini almak üzere taburcu edilmiştir. ZTBH'de *bütüncül izlem modelinin* kurulmasının ardından, girişim grubu (n=40), tek bir hekim tarafından BİM ile izlenmiştir. Düzeltilmiş üçüncü ayda yapılan değerlendirmede her iki grupta yer alan bebeklerin yenidoğan riskleri ve sosyodemografik özellikleri benzerdir. Sağlık göstergeleri içinde 9 değişken değerlendirilmiştir. Ayaktan tedavi için hastane başvurusu, hastaneye tekrar yatış, aşılanma oranları, önerilen vitamin ve demir eksikliği koruyucu tedavisinin düzenli kullanımı, anne sütüne devamlılık ve büyüme geriliği olmama oranları açısından her iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Sağlık göstergeleri içinde acil polikliniklere hekimler tarafından tedavi gerektirmeyen bir durum olduğu saptanan nedenler ile başvuru kontrol grubundaki bebeklerde girişim grubundaki bebeklere kıyasla anlamlı düzeyde yüksek ($p<0.05$), sürekli izlem doktorlarının olması ($p<0.001$) anlamlı düzeyde düşük saptanmıştır. Araştırmanın sonuçları bütüncül izlem modelinin birinci basamakta izlem modeline kıyasla bazı önemli yararlılıkları olduğunu göstermekte olup ülkemizde ve DOĞÜ'lerde gerek birinci basamak sağlık çalışanlarının eğitimi gerekse bulgular ışığında ülke sağlık sistemleri için

geliştirilecek modellerin maliyet: yararlılık analizi ile ilgili ileri araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

Kaynaklar

1. Figueroa R, Ogburn PL. Preterm Labor. Intensive care of the fetus and neonate 2005; 329-47
2. Council on children with disabilities care coordination in the medical home. Integrating health and related systems of care for children with special Health CN. Pediatrics 2005; 116: 1238-44.
3. Homer CJ, Klatka K, Romm D, Kuhlthau K, Bloom S, Newacheck PW. A review of the evidence for the medical home for children with special health care needs. Pediatrics 2008; 122: e922-7.
4. Goldson E, Louch G, Washington K, Scheu H. Guidelines for the care of the child with special health care needs. Adv Pediatr 2006; 53: 165-82.
5. Baruffi G, Miyashiro L, Prince GB, Heu P . Factors associated with ease of using community-based systems of care for CSHCN in Hawaii. Matern Child Health J 2005; 9: 99-108

İletişim Adresi: Dr. Zeynep ERAS

Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Gelişimsel Pediatri Ünitesi, ANKARA
Tlf: 0-312-306 56 48
GSM: 0533 479 73 97
Faks: 0-312-310 96 40
e-mail: zeyneperas@yahoo.com